

Leefbaar Rotterdam

Standpunten en input voor politieke besluitvorming n.a.v.

**‘Ze blijven komen, maar waar blijven ze?’
MOE-migratie als beheersbare ontwikkeling**

Rotterdam, 18 maart 2008

Leefbaar Rotterdam volgt de gevolgen van de komst van Polen, Bulgaren en Roemenen sinds de openstelling van de grenzen op de voet. Ten aanzien van de Polen heeft Nederland, in tegenstelling tot bijvoorbeeld Duitsland, gekozen voor een volledige openstelling van de grenzen. Met dit gegeven in de hand zag Leefbaar Rotterdam dat er niet alleen positieve gevolgen, maar ook negatieve aspecten kleven aan de komst van arbeidsmigranten uit Oost-Europa.

Om ons nog beter te kunnen verdiepen in dit onderwerp heeft Leefbaar Rotterdam aan Sen-G Man (Haagse Hogeschool, studie bestuurskunde) een onderzoeksopdracht gegeven. LR heeft de resultaten hiervan gebruikt om het politieke standpunt verder te verfijnen en aan te scherpen. Het onderzoek naar de gevolgen van de komst van Polen, Roemenen en Bulgaren (MOE-landers) in Rotterdam heeft geresulteerd in een uitputtende beschrijving en analyse van een actueel politiek-maatschappelijk vraagstuk.

Dat serieus rekening gehouden dient te worden met permanente immigratie van MOE-migranten, is inmiddels, ook blijkens dit onderzoek, een vaststaand feit. Leefbaar Rotterdam wil deze immigratie niet tegenhouden, maar wil dat maatregelen worden getroffen om de ontwikkeling beheersbaar te houden: ‘de voordelen versterken, de nadelen beperken’. Dit vraagt om een overheid die leiderschap toont, een overheid die anticipeert en een overheid die algemene belangen en leefbaarheid stelt boven het eigenbelang van andere spelers en van de overheid zelf.

De toestroom van MOE-migranten en de permanente vestiging van een deel van deze mensen legt een druk op de lokale gemeenschap (leefbaarheid, sociale cohesie), een claim op voorzieningen (woningen, onderwijs, gezondheidszorg, uitkeringen, inburgering, etc.) en vraagt om extra inzet van van-huis-uit schaarse instrumenten (bijvoorbeeld bestuursrechtelijke en strafrechtelijke handhaving).

De tot nu toe ondernomen acties van het Rotterdamse stadsbestuur, waar Leefbaar Rotterdam meerdere malen op heeft aangedrongen en waartoe Leefbaar Rotterdam in de gemeenteraad met succes concrete voorstellen heeft gedaan, getuigen van ambitie en betrokkenheid. Toch is de lijst met beloftes, toezeggingen en nog uit te voeren moties aanzienlijk. De resultaten van de onderhandelingen met het Rijk (Polentop december 2007) vindt Leefbaar Rotterdam mager. Leefbaar Rotterdam steunt het stadsbestuur in zijn poging om grip te krijgen op de problematiek.

Leefbaar Rotterdam gaat het Rotterdamse stadsbestuur, net zoals alle andere politieke partijen in de gemeenteraad dat zullen doen, houden aan het nakomen van gemaakte afspraken. Bovenop de in dit onderzoek voorgestelde maatregelen komt Leefbaar Rotterdam met een extra pakket maatregelen, waarvan Leefbaar Rotterdam vindt dat deze onderdeel moeten uitmaken van het lange(re) termijnbeleid van de gemeente Rotterdam.

Deze 'input' is op 18 maart 2008 overhandigd aan het stadsbestuur (wethouder H. Karakus) en te downloaden op www.leefbaarrotterdam.nl.

Leefbaar Rotterdam zet in op twee sporen.

1 Doen wat is afgesproken

Leefbaar Rotterdam gaat het Rotterdamse stadsbestuur houden aan het nakomen van gemaakte afspraken. Er zit nog een hoop in de pijplijn. Leefbaar Rotterdam wil dat alle pijlen op de uitvoering van die plannen worden gericht. Een concreet overzicht van nog te nemen maatregelen en uit te voeren acties op korte termijn staat hieronder.

Langetermijnvisie

Aan het College is een integrale langetermijnvisie gevraagd aangaande de huisvesting en werkgelegenheid van MOE-landers in Rotterdam, inclusief de benodigde bijdrage van het Rijk. Hierin moet uitvoerig worden omschreven hoe de gemeente Rotterdam de problematiek rondom de komst van MOE-landers denkt op te lossen. De presentatie wordt verwacht in het eerste kwartaal van 2008.

Halfjaarlijkse rapportage

Het College heeft met de gemeenteraad afgesproken dat elk half jaar een rapport verschijnt over huisvesting, werkgelegenheid en aanspraak op sociale voorzieningen van MOE-landers. Actuele situaties worden in kaart gebracht opdat tijdig beleid ontwikkeld en uitgevoerd kan worden.

Financieel kostenplaatje

Het College brengt in het kader van de huisvesting en werkgelegenheid van MOE-landers de kosten en opbrengsten van arbeidsmigratie voor de stad in kaart.

Verblijfsinrichtingen / wijziging gebruiksbesluit

Om te voorkomen dat arbeidsmigranten ondergebracht worden in illegale verblijfsinrichtingen (IVI) wil de gemeente Rotterdam het huidige gebruiksbesluit wijzigen waarin staat dat twee personen met verschillende achternamen in een woning mogen wonen. Rotterdam wil dat gemeenten de mogelijkheid krijgen om wijken te kunnen aanwijzen waar vier mensen met verschillende achternamen in een woning mogen wonen.

Voorlichtingcampagnes

Door middel van campagnes die gericht zijn op MOE-landers die in eigen land en die in Nederland verblijven worden de rechten en plichten en het gewenste gedrag bekend gemaakt. MOE-arbeidskrachten zijn in de huidige situatie niet op de hoogte van de Nederlandse rechten en plichten die betrekking hebben op werken en wonen. Ook gedragsregels, als het gaat om probleemwijken en overlast, worden door voorlichting kenbaar gemaakt.

Mensen uit bijstand aan het werk

De gemeente moet werkgevers stimuleren om werkloze uitkeringsgerechtigden eerst in te zetten op vacatures die nu ingevuld worden door MOE-landers.

Scherpe controle op ZZP'ers

Het College heeft aangegeven de groei van het aantal Zelfstandigen Zonder Personeel (ZZP) in de gaten te houden en te controleren op naleving van regels. Vaak zijn de opgegeven woonadressen die bij de Kamer van Koophandel bekend zijn ongeldig.

Aangenomen moties:

Steunpunt MOE-landers

Klachten en overlastmeldingen die te maken hebben met MOE-landers kunnen ingediend worden bij een speciaal opgericht meldpunt. Bewoners, werknemers en MOE'ers kunnen gebruik maken van dit eerstelijns meldpunt. De gemeenteraad heeft een motie aangenomen waarin het College verzocht wordt om het initiatief te nemen voor een meldpunt speciaal voor MOE'ers.

Actief spreidingsbeleid

Ter voorkoming van concentraties MOE-landers in de zwakke wijken van Rotterdam dient het College een actief spreidingsbeleid te voeren waarbij het aanbod van woningen voor arbeidskrachten uit MOE-landen over de regio verspreid wordt.

Controle adressen vergunningsplichtigen

De gemeente dient sluitende afspraken te maken met het Centrum voor Werk en Inkomen (CWI) op het gebied van controle van woonadressen. Indien nodig worden gemeentelijke interventieteams hierop ingezet. Ook zal de gemeenteraad elk kwartaal geïnformeerd worden over aanvragen en controles van werkvergunningen.

2 Concrete eisen stellen aan langetermijnbeleid

Leefbaar Rotterdam gaat concrete eisen stellen aan het langetermijnbeleid (eerste kwartaal 2008 wordt deze langetermijnvisie verwacht) van de gemeente Rotterdam. Als oppositiepartij kiest Leefbaar Rotterdam hierbij voor een leidende en constructieve rol. Leidend omdat wij vinden dat dit College niet opschiet, terwijl de maatschappij vraagt om actie en urgentie is geboden. Constructief omdat wij ons intensief hebben verdiept in dit vraagstuk en menen dat ons pakket aan maatregelen effectief, uitvoerbaar, uitgebalanceerd, daadkrachtig, creatief en samenhangend is. Leefbaar Rotterdam streeft naar een beheersbare instroom en immigratie van MOE-landers met als doel de positieve kanten van arbeidsmigratie te verstevigen en de negatieve aspecten in te dammen. Alle voorstellen en aanbevelingen uit dit onderzoek gaan wat Leefbaar Rotterdam betreft dus deel uitmaken van het lange(re) termijn beleid van de gemeente Rotterdam. Hieronder staan de aanbevelingen die uit het onderzoek worden overgenomen, opgesomd (2A).

2A Input langetermijnbeleid n.a.v. “Ze blijven komen, maar blijven ze?”

Regels handhaven en controleren

Bestaande huur- en huisvestingswetten en -regels streng blijven handhaven door meer en scherpere controles uit te voeren op illegale bewoning in de particuliere huursector. Oost-Europese werknemers worden vaak in meer dan het toegestane aantal in één woning gehuisvest.

Huisvesting door particuliere markt

Huisvesting van MOE-migranten aan de particuliere markt overlaten. Dit is nog geen ingenomen standpunt van het Rotterdamse College, maar hiervoor is wel een breed politiek draagvlak. Gezien de bestaande wachtlijsten wordt huisvesting voor Oost-Europeanen door woningcorporaties, die publiek gefinancierd worden, niet op prijs gesteld.

Quotum MOE-landers

Het instellen van een quotum voor een maximaal aantal Oost-Europeanen dat in Rotterdam mag komen wonen. Hiermee kan Rotterdam grip krijgen op de (grote) toestroom MOE-landers die massaal naar de stad toetrekken. Een aanzienlijk deel van deze migranten *woont* in Rotterdam, maar *werkt* buiten de stad. Het spreiden in de regio van Oost-Europeanen en het vaststellen van een maximum aantal personen dat zich in Rotterdam mag vestigen is onder meer gebaseerd op de gedachte van de Rotterdamwet.

Toezicht en controle uitzendbureaus

Meer toezicht en controle op de uitzendbranche waarbij extra controle wordt verricht naar GBA-registratie, regeling van huisvesting en de werkwijze van arbeidsbemiddeling. Met name de niet-gecertificeerde uitzendbureaus dienen strenger gecontroleerd te worden op malafide praktijken. Het doel van deze maatregel is om het ‘legale’ deel van de uitzendbranche te vergroten en het ‘illegale’ deel zo veel mogelijk weg te werken.

Meer bevoegdheden interventieteams

Gemeentelijke interventieteams een actievere opsporingsbevoegdheid toekennen door ook hen op te leiden tot buitengewoon opsporingsambtenaren (boa). Daarmee kunnen ook de gemeentelijke interventieteams meer en betere controles uitvoeren op het gebied van huisvesting.

Extra politiecapaciteit

Op dit moment legt de komst van MOE-landers een extra beslag op de capaciteit van politie en justitie. Omdat er al een hoop werk voor deze partijen te doen is, blijft ander werk liggen. Politie en justitie dienen gecompenseerd te worden voor de huidige extra inspanningen en over voldoende mankracht in de toekomst te beschikken. Een extra maatschappelijk probleem ligt op de loer. De Roemenen en Bulgaren die, zonder tegenbericht, in 2011 zullen komen, zijn afkomstig uit landen waar veel sprake is van corruptie en waar de georganiseerde criminaliteit diepe sporen heeft getrokken in de maatschappij. In het kader van de corrupte situatie in die landen dient rekening gehouden te worden met de toestroom van criminelen. Een scherper toezicht en handhaving door politie en het OM is geboden. In Italië heeft men recent moeten ingrijpen met extra en steviger politieoptreden vanwege de criminaliteit en overlast door mensen uit Oost-Europa.

Afspraken inburgering

Op dit moment zijn, vinden en voelen de meeste werkgevers niet de morele en financiële verantwoordelijkheid om de MOE-migranten die zij (vaak voor een appel en een ei) naar Nederland halen te ondersteunen bij het leren van de taal en inburgering. Het zou goed zijn wanneer werkgevers deze morele en financiële verantwoordelijkheid wel aanvaarden en krijgen, waarbij de focus in eerste instantie komt te liggen op het leren van de taal (werkgerelateerd). Mensen die naar Nederland komen zijn in principe zelf verantwoordelijk voor het leren van de taal. Daar moeten immigranten ook op aangesproken worden. Nu kan dit alleen maar op morele gronden omdat de EU-afspraken niet toelaten dat EU-ingezetenen onder de inburgeringsplicht vallen. Het aanbieden van (gratis!) taal- en inburgeringstrajecten is in dit verband slechts een geste van de Nederlandse gemeenschap en geen recht. Leefbaar Rotterdam heeft dit standpunt altijd al ingenomen. LR wil geen herhaling van zetten, namelijk dat immigranten de verantwoordelijkheid voor het leren van de taal neerleggen bij de overheid en dat de overheid zich verplicht voelt om per cursist een traject in te kopen van tussen de 5.000 en 10.000 euro per persoon. Dat er afspraken gemaakt moeten gaan worden over inburgering is wel noodzakelijk nu onomstreden vaststaat dat van de veronderstelde tijdelijkheid geen sprake is.

Financiering extra schakelklassen door rijksoverheid

Kinderen die in Nederland verblijven moeten naar school. De universele rechten van het kind dienen gerespecteerd en uitgevoerd te worden. Er dient dus geïnvesteerd te worden in extra schakelklassen om in de toekomst problemen met taalachterstanden te voorkomen. Kinderen afkomstig uit MOE-landen verdienen deze extra aandacht om taal- en leerproblemen in de toekomst te beperken. Dit kan aangepakt worden door het aanbieden van speciale programma's. De financiële middelen die hiervoor nodig zijn, kunnen niet afgewenteld worden op een gemeente. De overheid dient gemeenten hierin tegemoet te komen.

'Greencard-systeem'

Invoeren van een 'greencard-systeem' binnen Europa zodat Europeanen alleen recht hebben op een langer verblijf dan drie maanden indien zij arbeid verrichten in een ander Europees land. Als er geen sprake is van arbeidsinvulling dan zouden zij gebruik moeten maken van de voorzieningen in eigen land. Dit systeem zou door het Rijk bepleit moeten worden in overeenstemming met alle EU-landen.

Draaiboek nieuwe arbeidsmigranten

Ontwerp een 'draaiboek' dat gericht is op de komst van nieuwe migranten, met daarin heldere en concrete taakbeschrijvingen van alle actoren en instellingen die te maken hebben met de toestroom van Europese arbeidskrachten in Rotterdam. De boodschap is dat Rotterdam *niet* tegen het werknemersverkeer is, maar *wel* tegen de slecht geregelde situaties waarin nieuwe migranten terecht komen. Het huisvestingsbeleid en de verblijfsregels moeten aangescherpt worden en vragen om een extra inspanning om te voorkomen dat negatieve gevolgen, zoals criminaliteit, aantasting van het leefgevoel en negatieve stadsbeelden, op lange termijn zullen plaatsvinden of uitbreiden.

Permanente immigranten koppelen aan vrijwilligers

Het al bestaande programma 'Welkom in Rotterdam' dat in de vorige periode door wethouder Pastors is geïntroduceerd kan ingezet worden om de immigranten die zich permanent gaan vestigen wegwijs te maken in de Rotterdamse samenleving.

2B Extra maatregelen voor langetermijnbeleid

Daar bovenop vindt Leefbaar Rotterdam dat de volgende extra maatregelen getroffen moeten worden:

Lik-op-stuk-beleid

Op dit moment worden niet alle MOE-landers die zich schuldig maken aan criminaliteit direct bestraft. Sommigen van hen blijken later onvindbaar (vertrokken, vals woonadres, 'etc.). Het vertrouwen in onze rechtstaat is erbij gebaat dat ook Poolse criminelen hun straf niet ontlopen. Met een lik-op-stuk beleid kan hier inhoud aan worden gegeven.

Straf uitzitten in eigen land

Mocht blijken dat de overlast en criminaliteit gepleegd door MOE-landers exponentieel gaat stijgen, dan dient Nederland zich in Europees verband hard te maken voor het ten uitvoer brengen van straffen in eigen land. Het nu al agenderen van dit mogelijke probleem en het vooraf maken van

afspraken (voor het geval dat), voorkomt veel (diplomatieke) problemen in de toekomst. Een overbelasting van het justitie-apparaat moet worden voorkomen.

Georganiseerde criminaliteit

Ook nu al is sprake van activiteiten van de georganiseerde misdaad uit Oost-Europa en naast een nog te verwachten toename van de criminaliteit door Roemenen en Bulgaren zijn er steeds meer aanwijzingen dat ook de Hongaarse georganiseerde criminaliteit in Rotterdam vaste voet op de grond heeft gevonden. Deze met veel geweld, afpersingen en uitbuiting gepaard gaande criminaliteit moet een halt toegeroepen worden. Er zijn aanwijzingen dat de georganiseerde misdaad uit Oost-Europa zich bezig houdt met mensenhandel, corruptie, fraude, wapenhandel, drugs en het witwassen van crimineel geld. Onze maatschappelijke integriteit is er bij gebaat dat deze georganiseerde misdaad geen vrij spel krijgt. Hiertoe moet eerst meer inzicht worden verkregen in de aard, omvang en verschijningsvormen van deze vorm van criminaliteit. Een stevige bestuursrechtelijke en strafrechtelijke aanpak 'op maat' moet worden ontwikkeld. Hiertoe dienen gemeente, politie, justitie en bijzondere opsporingsdiensten de handen ineen te slaan.

Branchering en vergunningen

Nu de eerste Poolse winkels zich hebben gevestigd in Rotterdam, dient de gemeente middels een brancherings- en restrictief vergunningenbeleid te bepalen of, hoeveel, waar en met welke 'handel' Poolse ondernemers zich mogen vestigen in Rotterdam. Wildgroei, veel van hetzelfde en concentratie dienen vermeden te worden.

Pas op de plaats voor 2011

Rotterdam dient de ervaringen en huidige complicaties van de komst van de Polen vergezeld te laten gaan met een 'pas-op-de plaats'-signaal naar het Rijk. Het klakkeloos toelaten van Bulgaarse en Roemeense arbeidsmigranten is op dit moment niet verantwoord. Rotterdam moet eerst leren hoe het moet omgaan met de Polen, voordat een nieuwe groep arbeiders ongebreideld toegelaten wordt. Als zodanig dient Rotterdam gidsstad te zijn voor de positie en standpunten van onze landelijke regering binnen de EU. Het verzamelen van ervaringen van andere Europese steden die te maken hebben met een explosieve toestroom van MOE-landers bevelen wij aan.

Ooneerlijke concurrentie

De lonen liggen in Nederland een stuk hoger dan in Polen. Een salaris dat onder dat van Nederlandse CAO's ligt, is naar Oost-Europese maatstaven boven modaal. Oost-Europese werknemers zijn dus bereid om voor een, naar Nederlandse maatstaven, laag loon in Nederland te werken. De wet schrijft voor dat geen werknemer, ook niet uit Oost-Europa, onder het CAO- of minimumloon mag werken. Echter, via een zzp-constructie kunnen Oost-Europeanen effectief voor lagere lonen aan de slag dan Nederlanders. Deze oneerlijke concurrentie moet worden tegengegaan.

Anoniem meldpunt tegen uitbuiting

Het uitbuiten van MOE-migranten komt voor, net als dat sommige MOE-migranten in een onveilige werkomgeving te werk worden gesteld (bijvoorbeeld in de bouw). Dit speelt zich nog te veel af buiten het zicht van de overheid en betreft zowel het zwarte werkcircuit, het reguliere circuit als de contracten die ZZP'ers (noodgedwongen) afsluiten. De overheid heeft meer signalen nodig om hiertegen op te kunnen treden. Deze signalen blijven nu uit, omdat MOE-migranten zelf niet willen melden (afhankelijkheidsrelatie met opdrachtgevers) of niet kunnen melden (hebben geen idee bij wie en anonimiteit is niet per definitie gegarandeerd). Uitbuiting brengt naast menselijk leed met zich mee dat ondernemers die onder de prijs werken andere ondernemers uit de markt werken (zie 'oneerlijke concurrentie'). Een specifieke campagne door Meld Misdaad Anoniem of een apart loket is nodig.

Voorkomen zorgtoerisme

Er voor zorgen dat (aan spiritus en alcohol) verslaafde MOE-migranten niet zonder meer op kosten van de Nederlandse belastingbetaler worden behandeld. 'Zorgtoerisme' moet voorkomen worden. Nederland moet niet te boek komen te staan als een land waar je 'gratis' van je verslavingsproblemen af komt.

Heroverwegen opbouw van rechten op voorzieningen

De opbouw van rechten op AWBZ-zorg, niet-acute gezondheidszorg en sociale voorzieningen (bijvoorbeeld uitkeringen) moet tegen het licht worden gehouden en in Europees verband worden gezien. Nederland moet op die terreinen niet meer bieden dan andere Europese landen. Nederland

moet dit onderwerp zelf maar ook in Europees verband durven op te pakken. Een systeem waarbij men na 5 jaar voor 50% rechten en na 10 jaar voor 100% rechten heeft opgebouwd heeft daarbij onze voorkeur. Ook moet men durven af te spreken dat iemand die in aanraking komen met Justitie weer opnieuw moeten beginnen met het opbouwen van rechten. Tevens kan de denkfijn van Amerika worden gevolgd waarbij mensen, bijvoorbeeld in de staat California, moeten aantonen dat iemand zich garant stelt voor de immigrant.

Een non-poldermodel met stevige afspraken i.h.k.v. het algemeen maatschappelijk belang

De belangen van de diverse actoren (overheid, MOE-arbeiders, Nederlandse uitkeringsgerechtigden en baanzoekenden, werkgevers, woningcorporaties, huisjesmelkers, particuliere verhuurders, uitzendbureaus, etc.) lopen niet synchroon en staan zelfs haaks op elkaar. Deze verschillende belangen zijn er de oorzaak van dat ongewenste situaties ontstaan, waarbij iedereen 'zijn eigen straatje schoonveegt'. Invoelend in deze afzonderlijke belangen van al die actoren dient een gezaghebbende commissie korte metten te maken met het feit dat in de huidige besluitvorming dan weer het ene specifieke belang en dan weer het andere individuele belang voorop staat. Het algemeen maatschappelijk belang vraagt om een overheid die leiderschap neemt en waarbij de diverse actoren overtuigd dienen te worden (of beter: zich intrinsiek verantwoordelijk gaan voelen) dat hun handelen in het kader van het algemeen maatschappelijk belang dient te staan en dat het vooropstellen van het eigenbelang grote maatschappelijke schade kan aanrichten. Hiertoe dienen de verschillende belangen en motieven in kaart te worden gebracht. Het basispalet hiervan is in dit onderzoek geschilderd. Het maken van bindende afspraken tussen de verschillende actoren moet op last van de overheid plaatsvinden, waarbij diezelfde overheid zich opstelt als kapitein voor de toekomst, de betrokken partijen de goede kant opstuurt en durft in te grijpen als het schip uit koers raakt. Een onpartijdig voorzitter dient bij te houden welke 'gaten' bij welke partijen ontstaan tussen het stellen van het eigenbelang boven het algemeen maatschappelijke belang.

Uitkeringsgerechtigden aan het werk

Rotterdam heeft 31.000 mensen in de bijstand, die voorlopig nog niet aan de slag zijn. Het overgrote deel hiervan is prima in staat om te werken. Zeker op het ongeschoolde werk dat nu door Oost-Europeanen wordt gedaan. De ambitie van het College om meer mensen uit de bijstand aan het werk te krijgen, wil het College vooralsnog gaan realiseren door werkgevers te stimuleren om werkloze uitkeringsgerechtigden de voorkeur te geven boven MOE-landers. Leefbaar Rotterdam denkt dat dit een onhaalbare kaart is, omdat werkloze uitkeringsgerechtigden niet bereid zijn en niet gestimuleerd worden om banen aan te nemen die tot 120% van het minimumloon betalen. De financiële prikkels staan haaks op het bereiken van de ambitie. Bij aanvaarding van werk gaan zij er financieel op achteruit en verliezen zij hun langdurigheidstoelage (van € 340,- tot € 490,- per jaar), aanspraak op bijzondere bijstand, etcetera. Wel krijgt men recht op arbeidskorting - een belastingvrije voet van ongeveer € 140 per maand waarover geen belasting wordt geheven. Ook de aanspraak op bijzondere bijstand, die sinds het aantreden van dit College is opgehoogd naar 120% van het minimuminkomen, valt weg.

Afsluitend

De hierboven beschreven aanbevelingen zijn gebaseerd op een intensief onderzoek van een half jaar. Alle aanbevelingen dienen in samenhang te worden gezien en uitgevoerd. De uitdaging waar de Rotterdamse samenleving voor staat is een diversiteit aan effectieve, uitvoerbare en uitgevoerde maatregelen te treffen die de positieve kanten van MOE-migratie versterken en de negatieve kanten indammen. Kortom: MOE-migratie als beheersbare ontwikkeling!

Marianne van den Anker
Leefbaar Rotterdam